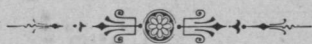

Leto VII.

Številka I.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

Dr. Danilo Majaron.

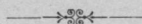

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“.

1891.

VSEBINA.

1. <i>Dr. F.</i> : O rabi jezikov v naših uradih, seosebno pri sodiščih	1
2. <i>Dr. Edm. Udziel</i> : Pravo nadzastavno po pravu avstrijskem .	7
3. Iz pravosodne prakse. Civilno pravo:	
<i>a)</i> Dokaza po §-u 348 trg. zak. ni moči nadomestiti z glavno prisego; vrniti blago ni staviti ga na razpolaganje	11
<i>b)</i> Zastavna pravica najemodavca in zakona: Je li dopusten zastavni popis gledé na „ <i>invecta et illata</i> “ zaradi ne še zapadle najemščinske tirjatve? . . .	16
<i>c)</i> Redno bivališče osebe, kazensko zaprte	17
Kazensko pravo:	
K pojmu „ <i>nepremagljive sile</i> “ (§ 2. lit. g kaz. zak.)	18
4. Književna poročila	26
5. Razne vesti	31
6. Vabilo	32

O rabi jezikov v naših uradih, seosebno pri sodiščih.

Sedaj, ko zahteva česki narod, da se uvede pri českih sodiščih za notranji uradni jezik češčina, sedaj, ko je vlada na to zahtevo dala znani odgovor, stopilo je jezikovno vprašanje na površje publicističnega pretehtovanja in nam se vidi umestno, da bi tudi naš list, čigar smoter je gojiti pravno znanstvo za praktično uporabo v slovenskem jeziku, pripomogel v spoznavanje tega vprašanja. Podati hočemo torej v glavnih potezah sliko, kako se je to vprašanje razvijalo in kako je danes ž njim v raznih narodnostih, podrobneje pa hočemo razpravljati ukaze in naredbe, katere se tičejo slovenščine. Kazala bode ta slika, s kakimi težavami se je bilo boriti slovanskim jezikom, predno so se jim odprla vrata uradov, boriti vzlic temu, da jim je v členu XIX. drž. tem. zak. zajamčena jednaka pravica z drugimi jeziki; kazala bode tudi, kako počasno in le polagoma se bližajo le-tej jednaki pravici.

Preglednosti te razprave utegne biti nekoliko v kvar, ko navajamo mnoge ukaze in naredbe, vendar vidi se nam potrebno, da navajamo vire, iz katerih jemljemo podatke, da tako olajšamo iskanje in obsežnejše spoznavanje naredeb, iz katerih bodemo navajali le najvažnejše točke.

Določbe, rabo jezikov zadevajoče, razlikujejo se v take, katere so razglašene po zakonovih določilih o obveznem objavljanji zakonov in naredeb, in v take, ki niso razglašene niti v državnem, niti v deželnih zakonikih. Da bi bile le-te po zakonu, to ni obče pripoznano, in seosebno ne tam, kjer se raba jezika določuje protivno določilom, pravilno razglašenim. Člen XIX. drž. tem. zak. z dne 21. dec. 1867, št. 142 drž. zak., pripoznavajoč jednako pravico „v deželi navadnih jezikov“ v šoli, uradu in javnem življenji; § 13. obč. sod. r., določujoč, da se je v spornih

rečeh strankam in njihovim zastopnikom posluževati „v deželi navadnega jezika“; § 4. zak. z dne 9. avgusta 1854, št. 208 drž. zak., kateri zahteva, da morajo v nespornih rečeh vloge biti pisane „v kakem, pri sodišči navadnem jeziku“; § 163. kaz. pr. r., kateri veli, kako je postopati v kazenskih rečeh, če priča ne zna „sodnega jezika“; in naposled § 27. patenta z dne 7. avgusta 1850, št. 325 drž. zak., kateri določuje, da je poslovni jezik najvišjemu in kasacijskemu sodišču praviloma nemški, da pa mora najvišji sodni dvor, kedar se je obravnava vršila v drugem, nemškem jeziku, izdati svojo sodbo z razlogi v jeziku, v katerem se je vršila obravnava v I. instanci, ter v nemškem jeziku, — to so brez dvojbe pravilno in z zakonovo močjo razglašene določbe, določbe, ki so tudi veljavne za vse avstrijske kronovine. Toda te določbe, razun one za najvišji sodni dvor, so tako splošnega zadržaja, da potrebujejo podrobnejih določil za posamezne vrste poslovanja.

Takih določil izišlo je zadnja desetletja veliko število. Ta določila pa niso izdana za vse kronovine, nego le za obseg posameznih višjih sodišč, ali pa tudi le za obseg posameznih sodnih dvorov, urejajoč tudi le rabo posameznih jezikov. Velika večina teh ukazov in naredeb ni razglašena, kakor smo uže omenili, niti v državnem, niti v deželnih zakonikih in zato se pobija njih zakonova moč in veljava. Toda eksekutiva izvaja svojo pravico, da ureja jezikovno vprašanje tem pôtem, iz člena XI. drž. tem. zak. z dne 21. decembra 1867, št. 145 drž. zak., „o vladni in izvršbeni oblasti“, kateri veli, da imajo državna oblastva v svojem uradnem območji pravico, na podlogi zakonov izdavat i naredb e in ukaze ter siliti na to, da se ukazi in zakoni sami izpolnjujejo. Nekater e jezikovne naredb e so pa starejše in segajo v dobo, predno smo imeli državne in deželne zakonike, in za temeljiteje spoznanje vsega vprašanja sklicevati se nam bode tudi na te naredb e.

Za česko deželno sodišče (Landrecht) veljal je dolga stoletja česki jezik kot jedini uradni jezik; stoprav deželni red z dne 16. majnika 1627 pripoznal je nemščini jednako veljavo s češčino. To jednako pravico pripoznavali so vladarji o mnogih prilikah dve stoletji in cesar Ferdinand I. je s kabinetnim pismom z dne 23. marcija 1848 določbe českega deželnega reda glede

rabe češčine potrdil ter zahteval, da se tam, kjer še niso izvedene, v „popolno veljavo denejo ter njim protivno postopanje odpravi.“ Najvišji diplom z dne 20. oktobra 1860 določuje v svojem III. členu, da je vse, v tem diplomu ne obsežene zakonodavne reči v kraljestvih in deželah reševati po smislu njih deželnih redov. Izmed starejših predpisov navesti nam je še kabinetno pismo cesarja Ferdinanda I. z dne 8. aprila 1848, v katerem je izrečeno, „da mora popolna enakopravnost češčine z nemščino v vseh delih državne uprave in javnega življenja veljati za pravilo.“ Bistveno isto pravilo izreka okrožna naredba českega apelacijskega sodišča z dne 30. maja 1848, št. 9535, zapovedujoč, da je vsakemu svobodno, napravljati sodne vloge v nemškem ali českem jeziku, da so sodna oblastva zavezana, zapisnike o sodnih aktih ali ustnih obravnavah vsake vrste zapisavati v onem deželnem jeziku in rešila pismenih vlog ali sodnih zapisnikov ter vse sodne izreke izdavat v onem deželnem jeziku, katerega je stranka zmožna: torej česki stranki česko, nemški nemško. — Ukaz prav. min. z dne 23. majnika 1852, št. 11815 ureja rabo deželnih jezikov v kazenskih rečeh ter veli, da je vse, od državnih pravnih izročene vloge, namenjene, da se vroče obtožencem, kateri so samo češčine zmožni, sestavljati v tem jeziku, da se je pod tem pogojem — t. j. če so obdolženci samo češčine zmožni — državnim pravnikom v govorih posluževati češčine, da je obdolžence, priče in zvedence, kateri znajo samo česki, zaslišavati v tem jeziku ter v njem tudi zapisavati izpovedi, potem da je proti obtožencu, zmožnemu samo češčine, vršiti obravnavo in izdavat razsodbo v tem jeziku; sicer pa se je posluževati v kazenskih rečeh nemškega jezika, kateri mora biti notranji poslovni jezik. — Z ukazom z dne 30. junija 1852, št. 8103 določa pravosod. ministerstvo v dodatku k ukazu z dne 23. majnika gledé civilno-pravnega postopanja, da je v notranjem poslovanju sodišč, posebno pri sestavi uradnih izpiskov, načrtov, poročil ter pri posvetovanji in dopisovanji z drugimi oblastvi rabiti zgol nemščino. — Še bolj utešnjuje rabo češčine ukaz prav. min. z dne 4. marcija 1856, št. 4749. Temu ukazu dali so povod spisi v neki kazenski reči, iz katerih je pravosodno ministerstvo posnelo, da je bil zapisnik o ustni konečni obravnavi povse sestavljen v

českem jeziku. Tu je izjavilo ministerstvo, da je zapisnike o ustni konečni obravnavi sestavljati jedino le v nemškem jeziku in — ne da bi se krčila veljava min. ukaza z dne 23. majnika 1852, št. 11815 o rabi deželnih jezikov v kazenskih rečeh — (?) da je le izpovedi obtoženca, prič in zvedencev ali le one dele teh izpovedij, katere je do besede določiti, zabeleževati v češčini in to zato, ker se taki zapisniki med obravnavo sestavljajo le v načrtu, a v svoji veljavni obliki še le po skončani obravnavi spisujejo, in ker je notranji poslovni jezik sodiščem le nemščina. Viš. deželno sodišče v Pragi pa je ta ukaz na znanje dalo le sodnim dvorom, ne tudi okrajnim sodiščem. In prav. ministerstvo, zaznavši to, je z ukazom z dne 31. marcija 1856, št. 6742, zapovedalo, da je oni ukaz „brez odloga“ naznaniti tudi okrajnim sodiščem, ki naj se po njem ravnajo.

Kako je izdajati višjemu sodišču v Pragi in Brnu višjesodne odločbe, to določuje ukaz prav. min. z dné 10. januarija 1864, št. 617/1863 praes. Po tem ukazu izdajati je odločbe tedaj, kedar se je vršila obravnava v I. instanci s kakim nenemškim jezikom, v nemškem in onem jeziku, s katerim je tekla obravnava, — nemško besedflo je zapisati na jedni polovici papirja, drugo na drugi polovici, a kake odredbe in pripomnje sodišču dodati je na konci nemškega besedila. Odločbe je vselej, razloge pa le tedaj izdajati v obeh jezikih, kedar jih je uradoma vročiti strankam. Kedar pa prihajajo vloge višjemu sodišču v kakem nenemškem jeziku in se rešujejo brez obravnave, tedaj je odlok, kateri gre neposredno do stranke, sestaviti v jeziku vloge; če pa naj tak odlok dá vročiti prvi sodnik, onda izdá se nemški, a naroči prvemu sodniku, da obvesti stranko v jeziku vloge.

Naredba ministrov notranjih rečij in pravosodja z dné 19. aprila 1880, podpisana od ministrov Taaffeja in Stremayra ter razglašena v deželnih zakonih za Česko in Moravsko, uravnava rabo deželnih jezikov v občevanji političnih, sodnih in državnopravdniskih uradov na Českem in Moravskem s strankami in samoupravnimi oblastvi. Ta naredba je v največjo izpodtiko Nemcem; ako naj se namreč dosledno izvaja, treba je gledé na jezikovne razmere prebivalstva, da je malone vsak uradnik imenovanih strok večš poleg nemškega tudi českega jezika. — Določuje pa ta naredba: Uradi označene vrste so zavezani, da

rešila ustnih prošenj ali pismenih vlog izdajo v onem deželnem jeziku, v katerem se je ustno prosilo ali je bila vloga sestavljena; — izjave strank je na zapisnik zapisavati v onem deželnem jeziku, v katerem so bile storjene; — v jednom teh jezikov sestavljenih listin in drugih pisem ni treba prevajati, če se rabijo za priloge; — uradni odpravki, ki se izdajejo brez prošnje strank, morajo pisani biti v onem deželnem jeziku, ki ga govori stranka, kateri je odpravek namenjen; ako jezik stranke ni znan, rabiti je tist deželni jezik, katerega utegne znati stranka po okolnostih slučaja in sosebno gledé na njeno bivališče; vse to veljá tudi za občine v onih rečeh, v katerih jih je smatrati za stranke; — razglasi so dvojezični, samo razglasi, posameznim okrajem ali občinam namenjeni, so v onem jeziku, kateri je tam v navadi; — v kazenskih rečeh je izpovedi prič zapisavati v onem jeziku, katerega je priča rabila, potem tudi obtožnice in vse, obdolženca zadevajoče predloge, odločbe in sklepe izdajati v onem deželnem jeziku, katerega se je posluževal; v tem jeziku vrši se obravnava, govorita državni pravdnik in zagovornik, oznanjajo se razsodbe in sklepi; — izjeme dopuščene so v postopanju pred porotniki, če zahteva tega sestava porotniške klopi, ter tam, kjer je več obdolžencev, kateri niso rabili istega jezika, a vendar je tudi tu zapisovati izpovedi prič in obdolženca v njih jeziku ter v njem razglašati razsodbe in sklepe; — v civilnih rečeh izdajati je odločbe in razloge v onem jeziku, s katerim se je obravnavalo; če se ni obravnavalo v istem jeziku, izdajati je sodbe in razloge v obeh jezikih; — vpisi v zemljiško knjigo in javne registre vsake vrste zvršujejo se v jeziku, v katerem so bili zaproseni, in v istem jeziku se potrjuje vpis na listine; — s samoupravnimi organi občujejo uradi označenih vrst v onem poslovnem jeziku, katerega rabijo ti organi, a te odločbe se ne tičejo občevanja z občinskimi oblastvi, kedar zvršujejo posle političnega okrajnega oblastva.

Dne 18. novembra 1880. l, št. 24604 izdalo je predsedništvo višjega sodišča Praškega vsem sodiščem českim ukaz, s katerim naglašá, da je nemščina notranji poslovni jezik, češ, da se naredba z dne 19. aprila 1880 ne dotika notranjega uradnega jezika in se je torej v notranji službi in v občevanju oblastev med seboj posluževati jedino le nemščine, da pa se

venderle postopa temu protivno; sosebno sodišča naprošajo v tabularnih in eksekucijskih rečeh drugih sodišč zvršitve na golih rubrikah s českimi odloki, to pa da je proti načelu nemškega notranjega jezika; to načelo se ruši, čeprav se prošnja za zvršitev dodene v nemškem jeziku; takega postopanja pa tudi ne opravičuje to, češ, da se s tem zmanjšuje delo. Tudi opominja ukaz sodišča na drugo nerednost, da se namreč trpé relacije gledé zaprek pri vročevanji, gledé zvršenih eksekucij i. t. d. v českem jeziku; zaukazuje se, da je nemudoma odpraviti tudi to postopanje, katero krši notranji poslovni jezik in katerega nereda ni smeti trpeti.

Zadnji ukaz glede jezikovne rabe na Českem, izdan od pravosodnega ministra višjemu sodišču v Pragi, je z dne 23. sept. 1886, št. 17520 in določa, da je vselej, kedar je izdavatí rešila le v jednom deželnem jeziku, uže v predlogih poročevalcev napravljati rešila in razloge v istem jeziku, to zategadelj, da se utesnijo prevodi pri višjem sodišči v najnižjo mero.

Za Moravsko velja uže zgoraj navedena naredba z dne 19. aprila 1880. Da pa vidimo, kako se je na Moravskem razvijalo jezikovno vprašanje, kazati nam je na nekatere prejšnje naredbe. Iz ukaza prav. min. z dné 22. julija 1861, št. 6099, je posneti, da je bila raba jezika pri moravskih sodiščih jako različna. Češke vloge reševala so nekatere sodišča vselej ali z večine nemški, druga sodišča le po zahtevanji v českem jeziku, a jedno sodišče reševalo je celo nemške vloge česki. Zalegadelj je ministerstvo grajalo, da se moravska sodišča ne ozirajo na načela narodne enakopravnosti in zaukazalo je, da je vloge reševati v njih svojem jeziku, da je zapisnike o ustnih prošnjah ter zapisnike s pričami in zvedenci sestavljati v jeziku njim razumnem. Odločbe izdavatí je v jeziku prošnje ali prve tožbe in v kazenskih rečeh je postopati v jeziku, ki ga umeje obdolženec. — Z ukazom z dne 5. aprila 1865, št. 434 prez. piše prav. ministerstvo viš. pravdníštvu v Brnu, da na pravosodje le ugodno vpliva to, ako je v pravnah proti tiskovinam obtožba in potem tudi obravnava v jeziku članka, kateri je dal povod pregonu, in ako se tudi sodni izrek z razlogi objavi prav v istem jeziku. Ukaz prav. min. z dne 24. avgusta 1866, št. 8525, nanaša se bistveno na ukaz z dné 22. julija 1861 in zapoveduje vrhu tega,

da se je tudi odvetnikom pri obravnavah posluževati jezika stranke, ako stranka to zahteva, ter da se mora v istem jeziku vršiti zagovor. Tudi ta ukaz, kakor ukaz za Česko z dne 4. marcija 1856, označuje zapisnike o ustnih končnih obravnavah za akte notranjega uradnega občevanja, tako da jih je zapisavati nemški; veli pa vender, da je vpisavati v zemljiško knjigo ter potrjevati vpise na listine v deželnih jezikih, da je izdavat naročila občinskim načelništvom, zmožnim le českega jezika, tudi le v tem jeziku, ter da je zapisnike o eksekutivnih rubežnih in cenitvah, kedar je eksekut le češčine zmožen, sestavljati česki. — Pripomenjamo takoj, da ta ukaz priznava večjo pravico češčini gledé na eksekucije, nego li veliko poznejšnji ukaz višjega sodišča Praškega z dne 18. novembra 1880, kateri prepoveduje rabiti češčine v eksekucijah, češ, da raba češčine v eksekucijah žali pravila o notranjem poslovnem jeziku.

V Šleziji so pripoznane češčini in poljščini veleskromne pravice. Ukaz prav. min. z dne 12. oktobra 1882, št. 15847 zapoveduje zgol to, da je sodiščem, če je v njih okrožji česki ali poljski jezik v navadi, vsprejemati vloge podane v jednom teh jezikov. Ta sodišča morajo ustno občevati s strankami in pričami v jeziku, njim razumnem, in v tem jeziku je zapisavati njih izjave, kedar je treba poznati besedilo teh izjav; sodni pozivi naj se izdavajo v jeziku osebe, kedar je misliti, da zna le česki ali poljski.

(Dalje prih.)

Dr. F.

Pravo nadzastavno po pravu avstrijskem.

(Nazori iz poljske knjige z istim naslovom, spisal dr. Edm. *Udziel.* Krakov 1890).

Sporna so uže vprašanja, ki se tičejo pravice zastavne v obče, zlasti pa so različna mnenja glede pravice nadzastavne. Niti o bistvu pravice zastavne v obče ni soglasja, tu trdé, da je stvarna pravica, tam, da je obligatorna. Pisatelj poudarja zgođlovinski razvoj tega prava, zlasti v pravu rimskem da je imela pravica zastavna v prvih stopnjah svojega razvoja (*fiducia*, *pi-gnus*) bolj lice obligatorno, v poznejšnjih dobah pa, ko se je če-

dalje bolj jela odločevati od tirjatve kot samostojno, čeprav akcesorno ustanovilo, značaj pravice stvarne (pignus, hypotheca). Po avstrijskem pravu kaže se nam pravica zastavna tudi samostojno pravno ustanovilo (§§ 451, 468, 469, 1500 obč. drž. zak., § 14 al. 2 zak. z dne 25. junija št. 95 drž. zak. in §§ 12, 13 zak. z dne 24. aprila 1874, št. 49 drž. zak.).

V obč. drž. zakoniku je po mnenji pisateljevem za bistvo pravice nadzastavne odločilna razlika pravice zastavne glede na telesne stvari ter na tirjatve, in potem smoter pravice zastavne, ki je, da se poplača tirjatev iz cene za prodano zastavo. V praksi se ni vsprejela teorija, da bi predmet pravici nadzastavni bila pravica zastavna, kajti takšen predmet ne ugaja praktičnemu smotru zastavne pravice in praksa se je rajši približala nazoru, da pravica nadzastavna je pravica zastavna glede na tirjatev. Poleg tega pa je še nazor (Exner), da predmet nadzastavni pravici je oboje: zastavna tirjatev in zastavna pravica. Praksa itak ne pozna pravice nadzastavne pri preničnih stvareh, nego le pri nepremičninah kot zastavno pravico glede ne hipotekarne tirjatve, katere so predmet realizacije. Veleostro zasekal je v praktični pomen pravice nadzastavne, kakor pisatelj kaže, zemljeknjižni zakon z dne 25. junija 1871, št. 95 drž. zak. (zlasti § 51 tega zak.) in zategadelj razpravlja pisatelj najprvo pravico nadzastavno po obč. drž. zakoniku posebe, a potem premembe, katere so tu glede pravnega bistva nastopile po zemljeknjižnem zakonu.

Glede vprašanja, kaj je pravi zastavljeni predmet pri pravici nadzastavni, goji pisatelj nazor, da je to stvar sama, katere se uže drži pravica zastavna, in pobija nazore, češ, da bi bila tu zastavljena zastavna pravica ali pa zastavna tirjatev. Pravica zastavna ne more, kot pravica akcesorna, sama po sebi (brez tirjatve) biti predmet pravnih dejanj t. j. naprej zastavljena (§ 448 obč. drž. zak., Gl.-Ung. 6124). Zastavna pravica glede na tirjatev zastavno tudi ni pravica nadzastavna; kajti to, da je tirjatev zastavna tirjatev, predružači pač njeno gospodarsko vrednost, nikakor pa ne njenega pravnega bistva; bilo bi dopustno zastaviti zastavno tirjatev uže po § 448 (v zvezi s §§ 285 in 292) obč. drž. zak., a §§ 454, 455 in 460 ibid. bili bi odveč. Ostaja torej le stvar sama kot predmet nadzastavni pravici; upnik, kateremu je uže zastavljena, ustanovi svojemu upniku do nje kot

tuje stvari v mejah svoje zastavne pravice nadaljšnjo zastavno (nadzastavno) pravico. Za le-tó konstrukcijo navaja pisatelj besedilo §-a 454, besedilo ter smisel §§ 445, 460 obč. drž. zak. (cfr. izraz „Pfand“ = Pfandsache, a ne Pfandforderung) in pa nazore, ki so živelj za časa izdanja obč. drž. zakonika. Ako bi bili zastavljeni zastavna pravica ali zastavna tirjatev ali celo obojno to (Exner), bilo bi to pač le zastavljenje premičnin in ne bilo bi moči razlagati si potrebe knjižnega vpisa za pravico nadzastavno po § 454 obč. drž. zak. Ta nazor ima važne praktične posledice. Upnik nadzastavni je potem zares upravičen, tako kakor zastavni upnik po § 447. obč. drž. zak., da neposredno proda zastavno stvar po sodni dražbi (§ 461 obč. drž. zak.). Nadalje se pravica nadzastavna ustanovlja le v mejah pravice zastavne, a samostojna je v teh mejah in poznejšnje premembe v zastavni pravici (če n. pr. upnik od nje odstopi) se je ne dotikajo. Glede na lastnika zastave in druge zastavne upnike delata zastavna pravica in nadzastavna pravica vkupe jednotno pravico. Pri razdelitvi najvišjega skupila pripada obema le jeden znesek, kolikor je zastavne tirjatve, a ta znesek razdeli se med nju takó, da plačilo doseže najprvo nadzastavni upnik in ostalino obdrži zastavni upnik. V procesualnem, eksekucijskem in likvidacijskem pogledu je nadzastavni upnik tako samostojen, kakor zastavni upnik. Za njegovo tožbo zadoščuje, ako izkaže tirjatev nadzastavno in pravico nadzastavno, ne treba pa izkazati pravice in tirjatve zastavne, in zahteva se glasi, da je plačati tirjatev nadzastavno (§ 455. obč. drž. zak.) pod eksekucijo na zastavo, stvar samo (§ 1. in 2. min. uk. z dne 19. septembra 186), št. 212 drž. zak.). Nadzastavni upnik ima jus offerendi in mora torej biti obveščen o sleharni dražbi; pri razdelitvi najvišjega skupila se lahko samostojno protivi pravosti in prednosti drugih zastavnih pravic in nastopa v takšnih sporih kot tožitelj ali toženec, a rzsodba velja vedno tudi le za njega.

Zemljeknjižni zakon iz l. 1871 (zlasti § 32., b) je odpravil nadzastavno pravico pri nepremičnih rečeh po obč. drž. zak. Dočim se namreč po §-u 454 obč. drž. zak. pravica nadzastavna pri nepremičninah ustanovlja brez dovolitve lastnikove s knjižnim vpisom, treba je po §-u 32., b le-té dovolitve. Zemlj. zakonu znači nadzastavna pravica zastavno pravico do hipotekarne tir-

jatve (prim. § 13., al. 2 in § 51), če prav je to protivno njegovim osnovnim načelom, po katerih ni tirjatev hipotekarna predmet zemljejknjižni (§ 2., 9. in 4.), nego le zastavna pravica. Pravice in premembe, tičočse se hipotekarne tirjatve, ne spadajo torej prav za prav v zemljiško knjigo. Z ustanovilo nadzastavne pravice po zemlj. zak. (kot zastavne pravice do hipot. tirjatve) ni moči spraviti zlasti ne §-a 51. tega zak., kateri rajši logično izhaja iz nadzastavne pravice po obč. drž. zak. Zategadelj je tu judikatura jako kolebava (odl. najv. sod. z dne 6. decembra 1882, št. 13.103, št. 5443 in 9470 iz l. 1883, št. 2816 iz l. 1884 in št. 9629 iz l. 1885), a s tem trpi tudi jako realni kredit, ker eksekvent ne zna, kaj se na dražbi prodaja, zdražitelj ne zna, kaj da kupuje. Hipotekarni upnik res more po § 32 b) zemlj. zak. omejiti pravice nadzastavnega upnika ali jim celo odvzeti vrednost (prim. odl. najv. sod. z dne 9. avg. 1883, št. 9470).

V navedeni knjigi daje pisatelj s kritičnimi razlogi prednost ustanovilo nadzastavne pravice po obč. drž. zakoniku. To ustanovilo prilega se najboljše potrebam modernega pravnega in gospodarskega življenja, ker vsakdor more v mejah svoje pravice nadaljšnjo pravico ustanoviti v prid tretji osebi, ne da bi premenil obsega zaveze svojega dolžnika, oziroma lastnika zastave. In tudi se s tem podpira razvoj kredita, toli važnega v gospodarstvu naše dobe, kajti ista stvar je lahko večkrat zastavljena in tako more nadzastavni upnik dobiti mnogo večjo varnost, nego zastavljenjem gole tirjatve. Po avstrijskem pravu velja pravica nadzastavna obč. drž. zakonika zgol pri preničnih stvareh (n. pr. po § 1101). Ustanovljati jo s pogodbo je pa tudi tu nepraktično, ker upnik zastavni rajši po §-u 456. obč. drž. zak. ustanovi namestu nadzastavne pravice svojemu upniku bona fide pravico zastavno, težeč na to, da zastavo čez čas s plačilom zopet reši, da jo lastniku more vrniti.

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Dokaza pu §-u 348 trg. zak. ni moči nadomestiti z glavno prisego; vrniti blago ni staviti ga na razpolaganje.

Na tožbo Edvarda A. proti Franu B., stavitelju v B., zaradi 354 gld. 80 kr. s pr. razsodilo je okrajno sodišče v Kr. tako-le: Toženec dolžan je plačati tožitelju kupnine za blago ostali znesek 354 gld. 80 kr. s 5⁰/₀, a ne 6⁰/₀ obrestmi od 2. junija 1887 dalje ter pravdne stroške v 3 dneh pod eksekucijo, — toda vse to le tedaj, če: a) tožitelj priseže glavno prisego: da ni res izmed dne 24. majnika in 2. junija 1887 tožencu poslanih parketov in prizidnih deščic bilo pokvarjenih 133,5 □ m tlačnih in 91,25 m podolgastih prizidnih deščic — in potem, če bi tožitelj le te prisege ne storil, tudi b) toženec ne priseže tožitelju naložene in vrnene glavne prisege: res, da je blago, katero sem jaz tožitelju koncem junija 1887 stavil na razpolaganje isto, katero mi je tožitelj dne 24. majnika in 2. junija 1887 odposlal. — Ako tožitelj stori prisego pod a), onda odpade prisega pod b). Ako pa tožitelj prisege pod a) ne priseže, pač pa toženec prisego pod b), potem izgubi tožitelj pravdo in mora tožencu plačati pravdne stroške v 3 dneh pod eksekucijo.

Razlogi:

Nesporno je, da sta tožitelj in toženec sklenila pravo-veljavno pogodbo, s katero se je zavezal tožitelj, da proda in postavi tožencu 187 □ m hrastovih tlačnih deščic I. vrste po uzorci po 1 gld. 90 kr. 1 □ m ter 165 □ m podolgastih prizidnih deščic po 30 kr. meter in sicer do srede aprila 1887 na kolodvor v Kr. (čl. 337, 340 trg. zak.). Po priznanji toženčevem dokazano je, kar trdi tožitelj, da je tožencu naročeno blago odposlal v 2 oddelkih in sicer prvikrat dne 24. majnika, drugikrat pa dne 2. junija 1887. Dalje je dokazano z voznimi listi, da je prva poslatev dospela stoprav 31. majnika, druga pa 8. junija 1887 tja, kjer jo je toženec prevzel; zaradi tega pa ne velja tožiteljevo prerekanje, da blago ni dospelo stoprav omenjenih dnij tja, kjer se je prevzelo. Več nego zadostno je dokazano, da je tožitelj postregel tožencu s pogrešnim, uzorcem ne uga-
jajočim malo rabnim, največ pa z neporabnim blagom. To doka-

zuje uže tožiteljevo pismo, v katerem tožencu na pismo z dne 3. junija 1887 odgovarja, »da so tudi take deščice vmes, ki so nekoliko krajše ali pa tudi malo pohabljene«, to pa izhaja tudi iz izpovedij zapriseženih prič in zvedenca Štefana V. Toženec je dalje s pismi z dne 3., 4., 7. in 18. junija 1887 tožitelju naznanil, da je poslano blago nedostatno in pogrešno, označivši v prvoimenovanih dveh pismih izrecno nedostatke in hibe. Po čl. 346 in 347 trg. zak. toženec ni dolžan obdržati nedostatnega in pohabljenega blaga ter izpolniti pogodbe. Pač pa je bil po smislu čl. 347 trg. zak. toženec upravičen, da je vse blago, torej tudi njega del, postavil tožitelju v razpolaganje; poročil je tožitelju uže s pismom z dne 7. junija 1887, »da bode preostanek pohabljenega blaga vrnil tožitelju«, a to se pravi, da mu stavi pohabljeno blago v razpolaganje. Tožitelj je bil tudi, kakor je razvidno iz njegovega pisma z dne 17. junija 1887, dejanski obveščen o tem, da se mu tudi druga poslatev z dne 2. junija 1887 stavi na razpolaganje, kajti on sam prejem toženčevega pisma z dne 15. junija 1887 potrjuje in mu odgovarja. Iz pripovedovanja obeh strank, sosebnno pa iz tožiteljevega pisma z dne 17. junija 1887 izhaja tudi, da je bil tožitelj obveščen o toženčevem predlogu, naj mu pohabljeno in nedostatno blago nadomesti s pogojenim, in da je toženec poročil tožitelju s pismom z dne 24. junija 1887, da mu vrača nerabno blago. Gledé na posebnost in množino blaga ter gledé na njega namen in rabo za stavbo in polaganje parketnega tlaka, smatrati je toženčevo, dne 3. junija 1887 oz. 15. in 20. junija 1887 zvršeno grajo blaga, dospelega dne 31. majnika 1887 na določeni kraj, za pravočasno, zvršila se je torej tudi v 6 mesečnem roku, ki ga čl. 349 trg. zak. odkazuje, ne gledé na to, da izhaja to tudi iz soglasnega mnenja zvedencev. Ničev pa je toženčev ugovor, da ni dolžan držati se pogodbe, ker tožitelj blaga ni poslal v prvotno določenem roku, kajti vzlic prepozni poslatvi je vender blago vsprejel, a tako tudi molče tožitelju rok poslatve podaljšal (čl. 278 in 279 trg. zak. in § 863 obč. drž. zak.). Z gore navedenim je dokazano, da je tu tožitelj odposlal blago, pogodbi protivno, da je pa toženec pravočasno grajal pogrešno blago. Zaradi tega se toženec lahko sklicuje na določila trg. zak. čl. 346 in 347. To, da je toženec del blaga uže upotrebil in porabil, je gledé na uže označeno posebnost in namen ter razdelnost njegovo brez pomena, in to tem manj, ker je tožitelj tudi znesek 50 gld. na

račun kupnine prejel in vsprejel. — Tožitelj pa dalje prereka količino grajanega in vrnenega blaga ter tudi, da bi to bilo isto z onim blagom, katero je tožencu poslal. — Gledé na to, da je nedostatnost tožiteljevega, tožencu poslanega blaga zadostno dokazana, obravnavati je torej le še, koliko je bilo grajanega in tožitelju na razpolaganje postavljenega blaga. V tem pogledu pa je toženčev dokaz z zvedencema postal nemožen, ker se je po priznanji obeh strank blago v tem uže razprodalo. Toženec ni ponudil prisege po smislu § 217. obč. sod. r., a zato bilo je dokaz, koliko se je na razpolaganje dalo blaga, dopustiti s ponudeno in od tožitelja izrecno vsprejeto glavno prisego; eventualni dokaz gledé istosti vrnenega blaga z doposlanim pa z glavno prisego, katero je tožitelj tožencu vrnil. Če toženec dokaže, da je bilo pogrešnega in tožitelju na razpolaganje danega blaga toliko, kakor on trdi, onda po čl. 346 in 347 trg. zak. ni dolžan plačati tožitelju kupnine za to količino. — Po § 1295. in nasl. obč. drž. zak. in čl. 282 in 283 trg. zak. mora pogodnik, ki je kriv, da se pogodba ni izpolnila, odškodovati nasprotnika za provzročeno škodo. Res zahteva toženec naj mu povrne tožitelj stroške, katere mu je prouzročila vrnitev blaga, stavljenega na razpolaganje, in sicer: *a)* železniško voznino: 62 gld. 42 kr.; *b)* za dovoz in odvoz od kolodvora: 6 gld. 40 kr.; *c)* za bojnino 4 gld. 12 kr. in *d)* za žreblje 75 kr. Znesek *a)* je primerni, na vrneno blago spadajoči delež voznine, zaračunjene po izvirnem voznem listu na vkupno poslatev v znesku 89 gld. 7 kr. Tega plačila tožitelj izrecno ni zanikal, vendar uže to dovolj dokazuje, da je toženec prejel blago od tovorovoznika. Resničnost in primernost zneskov, pod *b-d* zahtevanih, pa sta dokazani po zvedencih, in tudi po tem, da je blago v istini bilo vrneno ter da je po soglasni izpovedi strank prodala je železniška uprava. Zneski pod *a-d* so torej ugotovljeni in toženec je povse upravičen, da jih »compensando« odšteva od tožiteljeve kupnine, seveda le tedaj, ako dokaže v svoj prid količino in istoto vrnenega blaga. Na vrneno blago spadajoča kupnina gledé tlačnih deščic znaša 253 gld. 65 kr. Za prizidne deščice gre znesek 37 gld. 37 kr. Ta dva zneska in zneski pod *a-d* znašajo vtoženo svoto 354 gld. 80 kr. V to plačilo pa je bilo moči toženca po gori navedenem obsoditi le pogojno. To, da je toženec v pismu z dne 18. junija 1887 ponudil tožitelju v plačilo znesek 214 gld. 80 kr., je popolnem brez pomena, ker tožitelj tega

predloga ni odobril in zaradi tega ne more izvajati zase nobenih pravic. Toženec ugovarja sicer posredno nepristojnost temu sodišču, češ, da se ni zavezal »loco v Kr.« plačati; toda tega njegovega zanikanja ni smatrati izrecnim ugovorom, sosebno ne, ker ne taji, da je bil na fakturi dodatek: »plačati je v Kr.«, nego se še sam sklicuje na napominano fakturo. — Kar se tiče obrestij, moči jih je po zakonu z dne 15. majnika 1885, drž. zak. št. 77 tirjati in prisoditi le po 5% in ne po 6%. Tožitelj sicer zahteva višjih obrestij, vendar ne navaja, trdi in ne dokaže ničesar, odkoder bi izhajala ta zahteva. Plačilni rok prisojenih zneskov pa je bilo določiti na 3 dni, ker se je uvedlo skrajšano postopanje z dodatkom patenta z dne 9. aprila 1782, št. 41 zb. pr. zak.

Na apelacijo obeh strank je višje dež. sodišče v Gr. ugodilo tožiteljevi apelaciji, pre naredilo prvo razsodbo ter z odločbo z dne 26. sept. 1888, št. 9056 razsodilo, da mora toženec tožitelju plačati vtožene kupnine ostali znesek 354 gld. 80 kr. s 6% obrestmi od 2. junija 1887 itd. — Razlogi: Toženec ugovarjal je v prvi vrsti, da zaproseno sodišče ni pristojno. Ker se pa zaradi tega nikdor ni pritožil, treba ni tega razsojati. Pač je pa pripomniti, da je ta ugovor v razlogih prve razsodbe zavržen, če tudi to v razsodbi sami izrecno ni povedano. V glavnem pa je tožiteljeva pritožba utemeljena. Sporno ni, da je tožitelj tožencu fakturovano in gledé cen neprepirno blago v dveh poslatvah odposlal, da se je za to dogovorila kupnina 404 gld. 80 kr. in da je toženec na to plačal le 50 gld.; vtožena kupnina po 354 gld. 80 kr. je torej še na dolgu. Bistveno ugovarja toženec, prvič da tožitelj ni pravočasno doposlal, drugič da poslano blago z večine ni bilo prve vrste po uzorci, kakor sta s tožiteljem pogodila. Kar se tiče prvega ugovora, tu ni toženec — ne gledé na to, da je po predloženih dopisih podaljšal bil rok poslatve — ponudil nikakega dokaza, da je imel zaradi tega kako istinito škodo. Nobenim načinom ni izrazil svoje volje, da zaradi tega odstopi od izpolnitve pogodbe ali, da zaradi tega tirja odškodnine po smislu čl. 355 in nasl. trg. zak. Naopak: toženec je blago, katero mu je tožitelj poslal, prevzel in celó njega del uže zase porabil. Toženec torej nikakor ni upravičen iz tega razloga pozneje zahtevati, da se del kupne pogodbe zopet razruši. — Toženčev drugi ugovor pa ni dokazan in ga sedaj tudi ni moči več dokazati. Znabiti je toženec hibe prejetega blaga tožitelju pravo-

časno naznanil, znabiti pa tudi ne. Dalo bi se sicer to vprašanje potrditi na podlogi zvedenškega mnenja, izrečenega pri okr. sodišči v B. dne 10. marcija 1888, če tudi je bilo grajane hibe očitvidno takoj spoznati in če tudi vsaj jeden zvedenec gotovo ni nesumen kot soudeleženeec pri toženčevi stavbi. Toda po tem bilo bi po trgovskem pravu le smatrati, da toženec ni potrdil blaga, katero je v očigled hibam prevzel. Nikakor pa ni dokazano, da ima poslano blago dejansko in istinito one hibe, kate e je označil toženec, ali vsaj n ekatere izmed njih. Ako toženec ni po smislu § 348. trg zak. skrbel za to, da se grajano blago spravi ter dokaže, kakšno je v istini, onda mora po sodnem redu on dokazati hibe, katere blagu očita. Takega dokaza po zvedencih pa toženec ni mogel doseči, ker je protivno zakonovim določilom vrnil del blaga, kateremu je očital imenovane hibe, ter je ta del blaga železniška uprava prodala, predno sta ga mogla pregledati zvedenca. Takega dokaza torej tudi ni moči več ponoviti, niti, ker gre za kakovost in lastnosti blaga, nadomestiti z glavno prisego, glede na to, da zvedenško mnenje izhaja iz dejanskih okolnostij, glavni prisegi pa je predmet jedino le dejanstvenost. Sicer je pa toženec s tem, da je del blaga zase porabil, blago uže prevzel in potrdil. Pravice po zakonu pa nima, da bi sebi poljubni del pogodbe smatral izpolnjenim, gledé drugega dela pa pogodbo razrušil, ne da bi se nasprotnik s tem ujemat. Še manj je bil pa toženec po zakonu upravičen, vrniti prodajalcu blago, katero mu je bil dal na razpolaganje, ker uprav zaradi tega, da prepušča prodajalcu razpolagati, ne sme sam več razpolagati z blagom. — Z zvedenškim mnenjem pri c. kr. okrajnem sodišči v B. ter z izpovedmi ondi zaslišanih tokozvanih zvedenških prič ni dokazana nedostatnost blaga. Kajti z le-temi zvedenci ni se dokazovalo niti stanje niti kakovost blaga. Sploh pa niti ni dognano, da bi bila zvedenca, razun Štefana V., ki je pa, soudeleženeec pri toženčevi stavbi, sumen, blago pregledala ter se mogla izreči, kakšno da je. Po pričah je pa moči le posamične okolnosti dokazati, a ne tudi kakovosti blaga. Ker se toženec tudi v apelacijski pritožbi drži istega stališča, kakeršnega v pravdi, bilo je njegovo apelacijo kot neutemeljeno zavreči, ugoditi pa pritožbi tožiteljevi, naperjeni proti pogojnemu pripoznanju tožbene zahteve. Prav tako opravičena je tožiteljeva pritožba proti prvosodnemu znižanju zamudnih obrestij na 5⁰/₀, kajti visokosti zamudnih obrestij po 6⁰/₀,

označene v čl. 287 trg. zak. ne dotika se zakon z dne 15. maja 1885, št. 77 drž. zak. Plačilni rok 3 dnij, ki ga je prvi sodnik določil, stranka ga pa ni zahtevala, opravičen je tem manj, ker za okrajna sodišča, čeprav sodijo o trgovskih poslih, ne veljajo roki, postavljeni merkantilnim t. j. trgovskim sodiščem v pravem pomenu besede.

Na toženčevo revizijsko pritožbo je najvišje sodišče z odločbo z dne 17. januarja 1889, št. 148 zavrnilo izvenredno revizijsko pritožbo kot nedopustno, redno revizijsko pritožbo pa odbilo ter potrdilo rabsodbo druge instance.

b) Zastavna pravica najemodavca iz zakona: Je li dopusten zastavni popis gledé na „invecta et illata“ zaradi ne še zapadle najemščinske tirjatve?

Lazar C. je z vlogo de pr. 23. avg. 1890, št. 26336 pri m. del. okr. sodišči v T. poprosil, da bi se obnovila rubežen zaradi 33 gld. s prip. in 350 gld. manj 33 gld. proti zakonskima Josipu in Ani P., katera je bila dovoljena zaradi 33 gld. s prip. z odlokom z dne 21. avg. 1890, št. 26099 po smislu in z uspehom §-a 1101 obč. drž. zak., a potem ustavljena, ker sta bila plačala 33 gld. in obljubila, da hočeta kakor včeraj povrniti stroške, a tudi kakor včeraj plačati 350 gld. najemščine, katera zapade kakor jutri dne 24. avg., in naposled, da ostaneta v stanovanji; sedaj pa se nasprotnika, neizpolnivši svojih obljub, odpravljata s svojimi premičninami iz stanovanja in tako da je prositeljeva zastavna pravica v nevarnosti.

Prvo sodišče je ugodilo tej prošnji z odlokom z istega dne ter dovolilo obnovitev rubežni po smislu prejšnjega odloka.

Na rekurz Josipa P. in Ane P. je višje dež. sodišče v T. razveljavilo prvosodni odlok in zavrnilo prošnjo Lazarja C., to pa zategadelj, ker prošnja za obnovitev sama kaže, da sta eksekuta plačala najemščinski obrok, za kateri je bila dovoljena rubežen; za zahtevane obresti in za stroške, katerih istinitost iz rabsodbe ni razvidna, pa eksekventu manka naslova za rubežen, katera je bila dovoljena samo za najemščinski obrok; tudi prošnja zaradi najemščinskega obroka 350 gld., kateri za časa, ko se je rubežni poprosilo, ni

še bil zapadel, ne daje sama po sebi eksekventu še nikakega naslova za rubežen samo, ker § 1101 obč. drž. zak. in dv. dekr. z dne 5. nov. 1819, št. 1621 zb. pr. zak. dajeta najemodavcu pravico prositi rubežni samo za zapadle obroke, a ne tudi za bodoče, in to velja tem preje v tem slučaju, ko se tihoma obnavlja rabokupna pogodba.

Na rev. rekurz Lazarja C. je najvišje sodišče z odločbo z dne 22. okt. 1890, št. 11816 potrdilo odločbo viš. dež. sodišča, sklicujoč se na njene iste razloge.

(Prim. odločbe v Gl. U. W. pod št. 10.313, 11.025, 11.078, 11.088.)

c) Redno bivališče osebe, kazensko zaprte.

Deželno sodišče v P. je dala veljati tožencu B. njegov ugovor zoper pristojnost sodišča za tožbo A-ovo zaradi 100 gld. in napotila tožbo do pristojnega sodišča iz naslednjih razlogov: Tožitelj, utemeljujoč pristojnost tega sodišča, navaja, da je toženec bil s sodbo porotnega sodišča obsojen na 7 let težke ječe, da to kazen dostaja v kaznilnici v P. in da je zaradi tega za ta spor po §-u 18. jur. n. pristojno dež. sodišče v P., v čigar okrožji toženec biva in občje živi. Toženec pa pravi, da on nima v P. svojega stalnega bivališča, dasi je tu priprt, nego da spada po svojem bivališči v R., kjer je tudi njegova rodbina; sicer pa v tem slučaju tudi nima veljave določba § 18. jur. n., ker toženca ni šteti osebam, katere so tam bliže navedene. Glede na ta odpor toženčev bilo je tožitelju dokazati, zakaj je tožbo proti B. vložil pri tem dež. sodišči. A tega tožitelj ni storil, nikjer po vsej obravnavi tega vmesnega spora niti ne trdi, da bi toženec stalno bival v P., ali da bi bil v P. prevzel zavezo, za katero tu gre, a tudi ne trdi, da bi toženec ne imel nikjer stalnega bivališča (§§ 13. in 18. jur. n.). Tožitelj hoče zgol dokazati, da B. ne biva v R., a na to dokazovanje se ni ozirati, ker odločeval bi jedino le dokaz, da B. ima v P. stalno bivališče ali da občje nima nikakega stalnega bivališča. Potem izvaja tožitelj pristojnost tega sodišča iz priznanja toženčevega, da je res tačas v P. zaprt. A prav omenja toženec, da prisiljeno bivanje v kaznilnici ne more delati rednega bivališča, kajti iz bivanja v kaznilnici ne izhaja namen imeti stalno bivališče v mestu, kjer se kaznilnica nahaja; to bivanje ne more pripraviti zaprtega ob njegovo poprejšnje stalno bivališče in ustanoviti novo.

Višje dež. sodišče je na apelacijo tožiteljevo potrdilo razsodbo prve instance iz istih razlogov, potem pa tudi še zategadelj, ker bi bil moral tožitelj, ki v svoji pritožbi skuša utemeljiti pristojnost dež. sodišča s § 18. odst. 2. jur. n., dokazati po § 104. obč. sod. r., da toženec nima nikjer stalnega bivališča; tega dokaza pa ni podal, kajti četudi bi dokazal svojo trditev, da toženec nima v R. svojega rednega bivališča, ne bo iz tega izhajalo, da toženec nikjer nima stalnega bivališča; dokaznega bremena glede stalnega bivališča pa ne gre predeti na toženca.

Najvišje sodišče z odločbo z dne 15. majnika 1890, št. 4072 ni ugodilo izvenredni reviziji iz razlogov: Po dv. dekr. z dne 15. febr. 1833, št. 2593 zb. pr. zak. je soglasne odločbe nižjih sodišč v stvari sami le toliko preiskati, kolikor se trdi kaka očitna krivičnost. Ali to, da je toženec kazensko zaprt v P., kar se jedino v tožbi navaja kot temelj pristojnosti sodišča, gotovo ni dovolj, da bi utemeljilo pristojnost dež. sodišča niti po § 13., niti po § 18. jur. n. Glede na uradno potrdilo policijskega urada ni dovolj, če se trdi, da toženec, predno so ga zaprli ni imel rednega bivališča in zatorej v soglasnih odločbah nižjih sodišč ni doznati očitne krivičnosti.

Kazensko pravo.

K pojmu „nepremaglive sile“ (§ 2. lit. g kaz. zak.).

I.

N. N. je tožil M. K-a zaradi žaljenja časti, češ, da ga je M. K. po krivem obdolžil žaljivega izustila o dekletu A. T. — M. K. je v glavni obravnavi ponudil dokaz resnice in ko so priče v njegovem smislu pričevale, ponudil se je zasebni obtožitelj N. N. sam za pričo in je bil tudi dvakrat zaslišan, prvič brez prisege, drugič pod prisego. Zanimal je obakrat, da bi se bil kedaj izrazil o dekletu A. T. žaljivo in takó, kakor so druge priče potrdile. Dotična glavna obravnava je bila večkrat preložena in ker naposled obtožitelja ni bilo navzočnega, ustavilo se je po § 46. kaz. pr. r. daljno kaz. postopanje.

N. N. bil je jako sumen krivega pričevanja, spisi so se torej odstopili državnemu pravdnistvu in le-tó ga je tožilo zaradi hudo-

delstva goljufije po § 197. in 199. lit. a kaz. zak. — Sodni dvor pa ga je oprostil na podlogi § 259. št. 3 kaz. pr. r. Iz razlogov je posneti, da smatra sodni dvor za popolno dokazano dotično žaljivo izustilo obtoženčevu in tudi, da je obtoženec, ker je kot priča to tajil, zavestno pred sodiščem po krivem pričeval. Sodni dvor pa pravi dalje, da je bilo v čisljih imeti stanje, v katerem je obtoženec bil tedaj, ko je storil pred sodiščem dotične izjave. Ker je obtoženec proti M. K. bil pričel zasebno obtožbo zaradi žaljenja časti in ker je M. K. nastopil dokaz resnice, bil je zasebni obtožitelj v nevarnosti, da izgubi pravdo in da pride potem lahko še sam na obtožno klop, ako bi bil, kot priča zaslišan, priznal resnico in potrdil svoje izustilo o dekletu A. T., ker bil je uverjen, da si bodeta v tem slučaju toženi M. K. in v svoji časti žaljena A. T. poiskala zadostila pri sodišči. Sodni dvor meni torej, da je N. N. tedaj bil v »nepremagljivi sili« po smislu § 2. lit. g kaz. zak., a to izključuje hudobni naklep obtoženčev.

Državno pravdnštvo je proti tej sodbi vložilo ničnostno pritožbo, katero je opiralo na določilo § 281., št. 9 lit. b kaz. pr. r. ter utemeljilo v glavnih potezah tako-le: Razlogi sodbe trdijo izrecno, da je sodni dvor prepričan o istinitosti dotičnega žaljivega izrecila obtoženčevega in da je torej obtoženec, ker je to, kot priča zaslišan, pred sodiščem prerokal, zavestno po krivem pričeval, tako pa v objektivnem pogledu zagrešil hudodelstvo goljufije po § 197. in 199. a kaz. zak. Vzlic temu ga je sodni dvor oprostil, meneč, da obtoženec, tako krivo pričujoč ni imel hudobnega naklepa, ker je bil v stanji »nepremagljive sile« (§ 2. lit. g kaz. zak.). To mnenje sodnega dvora pa je krivo; snuje se iz napačnega tolmačenja določila § 2. lit. g kaz. zak. Takoj v formalnem pogledu je napačno, če sodni dvor svoj izrek opira na to, s čimer se obtoženec ni nikdar opravičeval; nego njegov zagovor naravnost izključuje to okolnost, kajti on je pri glavni obravnavi, kakor tudi vedno poprej, dosledno trdil, da nikdar storil ni dotičnega žaljivega izustila, ki ga smatra sodni dvor dokazanim; nikdar se pa ni opravičeval s tem, da je bil v kaki sili ali stiski tedaj, ko je pred sodiščem pričeval. Če je sodni dvor vzlic temu menil, da je bil obtoženec v nepremagljivi stiski (§ 2. lit. g kaz. zak.), onda je bila tudi njegova dolžnost, da bi bil to svoje mnenje podprl navajajoč konkretnih dejanskih okolnostij. Takih pa sodni dvor ni navedel in

jih tudi ni navesti mogel, ker omenjenega, kazen izključujočega vzroka tukaj v resnici ni. O »nepremagljivi sili« je govoriti moči le tedaj, kedar je bodisi fizična ali pa psihologiška sila neposredna in takšna, da ovira prosto voljo človekovo; biti mora človek v taki stiski, da mu ni moči prosto voliti med jednim ali drugim dejanjem, a da je prisiljen storiti kako kaznivo dejanje, da se reši hujšega, neposredno pretečega mu zla. V takem stanju pa obtoženec tedaj, ko je krivo pričeval, nikakor ni bil. Kaka sila mu je bila ponuditi se za pričo v pravdi proti M. K., v kateri je leta s pričami dokazal resnico svoje obdolžitve? Ali bi ne bil mogel izostati takoj pri prvi glavni obravnavi, kakor je to storil potem pri zadnji? V tem, da bode M. K. oproščen, ali pa da se bode daljno postopanje proti njemu ustavilo, obtoženec sam ni videl takega zla, katero bi bilo moglo prisiliti ga v krivo pričevanje, ker bi sicer nikakor ne bil opustil priti k obravnavi in vzdržati svojo obtožbo. Znabiti pa je sodni dvor videl ono zlo, ustanovljajoče »nepremagljivo silo«, v tem, da bi utegnila A. T. — gotovo to ni — vložiti proti obtožencu tožbo zaradi žaljenja časti? V kakem razmerju je to možno, nikakor še neposredno preteče zlo k dejanju, v katero je bil storilec baje »nepremagljivo« prisiljen? Vender tako, kakor je prestopek v primeri s hudodelstvom! Da bi torej možni kazni zaradi prestopka se odtegnil, smem storiti hudodelstvo? Tako pomena »nepremagljive sile« nikakor ni smeti tolmačiti. Tudi je obtoženec sam zakrivil ono nevarnost, v katero bi bil prišel, če bi bil govoril resnico, in zatorej se ni moči sklicevati na, kazen izključujoči vzrok §-a 2 lit. g kaz. zak., kateri mora biti nezavisen od storilca in njegovega ravnanja. Naposled pa kaže § 153 kaz. pr. r., kako je ravnati priči, kateri bi se bilo zaradi pričevanja bati neposredne in znamenite kvare v imetju ali pa sramote svoje ali njenih svojcev. Le toliko, kolikor jo ta zakon oproščuje dolžnosti pričevanja, smeti je v čisli jemati tudi njene stiske; določilo §-a 2 lit. g kaz. zak. pa je ne more nikakor opravičevati.

Najvišji sodni in kasacijski dvor je ugodil ničnostni pritožbi ter z razsodbo z dne 14. nov. 1890, št. 9878 po § 288., št. 3 kaz. pr. r. stvar samo odločilo: N. N. je kriv, da je, zaslišan pred okr. sodiščem kot priča na svojo zasebno obtožbo proti M. K. zaradi prestopka razžaljenja časti, krivo izpovedal se pri obravnavah dne 28. in 31. majnika 1890, češ, ni res on tistega večera, ko je

M. K. na pomoč klical misleč, da so tatjé — izustil besede: »Dekle (A.T.) je mladó, se goni, kjer so k . . . , tam so psi,« in kriv, da je to izpoved tudi pod prisego potrdil pri obravnavi dne 31. majnika; on je tako zadolžil hudodelstvo goljufige po §§ 197, 199 lit. a kaz. zak. in obsoja se po §§ 202, 204, kaz. zak., uporabivši § 54 kaz. zak. v kazen težke ječe za 6 tednov, poostrene s postom vsakih 14 dnij, ter tudi po § 389 kaz. pr. r. v povračilo stroškov kaz. postopanja in zvršitve.

Razlogi:

Ničnostna pritožba c. kr. drž. pravdnštva kaže se utemeljena po § 281, št. 9 lit. b kaz. pr. r. Po krivem je tu sodeči sodni dvor mislil, da je dan kazen izključujoči vzrok nepremagljive sile, § 2 lit. g. kaz. zak. Na ta vzrok se toženec sam ni skliceval, ker on še sedaj trdi, da ni govoril besed, katere se mu pripisujejo, da torej ni kriv tistega kaznivega dejanja, s čigar obstojem sodni dvor utemeljuje navedeni vzrok za izključenje kazni. A ne glede na to, je gotovo to, da je toženec sam provzročil tisto stanje, iz katerega se po mnenji sodečega sodnega dvora snuje ta vzrok za izključenje kazni. Da je bil baje v sili, tega ni zakrivil samo, ker je izustil tiste častižaljive besede, katere se mu pripisujejo, nego tudi, ker e, obdolžen te razžalitve časti izvensodno, pričel zasebno obtožbo ter tako dognal, da je bil kot priča zaslišan. To, če je bil obtoženec obdolžen, da je storil kaznivo dejanje razžaljenja časti, ne more mu dati pravice, da lahko stori brez kazni še druga kazniva dejanja, da tako odvrne od sebe nasledke onega dejanja. Prav pravi tu ničnostna pritožba, da obtoženec ni smel storiti nikakega hudodelstva, da bi tako ušel kazni za prestopok. Bilo je torej ugoditi ničnostni pritožbi ter N. N. takoj na podlogi prvosodno dognanega obstoja po § 288, št. 3 kaz. pr. r. spoznati krivim hudodelstva goljufige po §§ 197, 199 lit. a kaz. zak.

II.

Lovski čuvaj Š-ske graščine F. K. zasači v graščinskem gozdu lovskega tatu J. K-a, kateri hoče uiti; čuvaj ga preganja, a J. K. se naenkrat ustavi ter ustrelji nazaj v čuvaja, katerega pa po naključbi ne zadene nevarno. Lovski čuvaj se je sedaj bal, da ne ustrelji J. K. še vdrugo iz svoje dvocevne puške in zatorej on ustrelji

za njim ter ga tudi zadene v hrbet in tako težko poškoduje na telesu. Prične se na to preiskava najprvo proti čuvaju F. K., ker se je mislilo, da je on neupravičeno in brez sile rabil orožje ter streljal. Bil je tedaj za pričo zaslišan tudi obstreljeni lovski tat J. K. in on je pričeval, da je čuvaj F. K. dvakrat za njim ustrelil; zamolčal pa je odločilno okolnost, da je on poprej na čuvaja streljal; naposled je celo naravnost trdil, da on ni nič streljal na čuvaja in da je svojo puško proč vrgel.

Pozneje pa se stvar zasuče; izkaže se, da je bil tudi čuvaj F. K. obstreljen, in sedaj ni bilo več dvomiti, da se je dogodek vršil tako, kakor ga je povedal čuvaj. Uvede se zategadelj kazenska preiskava proti J. K. zaradi raznih kaznivih dejanj in dvigne se naposled proti njemu obtožba zaradi hudodelstva javnega nasilstva po § 81 kaz. zak. poskušane težke telesne poškodbe po § 8, 152 in 155 lit. a kaz. zak., prestopka poskušane tatvine po § 8, 171, 460 kaz. zak., prestopka po § 36 ces. pat. z dne 24. okt. 1852, št. 223 drž. zak. in naposled zaradi hudodelstva goljufije po § 197, 199 lit. a kaz. zak., storjenega po zgoraj omenjenem krivem pričevanju pred sodiščem.

Z rabsodbo dež. sodišča bil je obtoženec J. K. tudi krivim spoznan zaradi vseh obtožnih kaznivih dejanj, razun zaradi hudodelstva goljufije, katerega je bil po § 259 št. 3 kaz. pr. r. oproščen, to pa iz naslednjih razlogov: J. K., v sodni preiskavi proti čuvaju F. K. kot priča zaslišan, izpovedal se je pred preiskovalnim sodnikom, da je čuvaj F. K. dvakrat nanj ustrelil, zamolčal pa nalašč, da je on prej ustrelil na čuvaja; tudi je pozneje izpovedal se, da on ni nič streljal na čuvaja in da je svojo puško proč zagnal. Iz gori navedenih vzrokov pa izhaja, da je J. K. bil ist, ki je prvi ustrelil na čuvaja, le-ta pa da je samo jedenkrat vzprožil puško na obtoženca in iz tega izhaja, da sta izpovedi poslednjega krivi in neistiniti. Prav tako kriva je tudi trditev obtoženčeva, da je svojo puško takoj, ko je bil obstreljen, proč zagnal, sosebno če se pomisli, da sodna komisija po dokazu sodnega ogleda puške ni mogla najti, dasi jo je marljivo iskala. V teh izpovedih obtoženčevih so objektivno vsi znaki hudodelstva goljufije po § 197 in 199 lit. a kaz. zak., katerega je on tudi obtožen. Vender sodišče tega dejanja ni moglo obtožencu pripisati za hudodelstvo, sosebno z ozirom na to ne, da si je bil on svest svojih zločinov, torej duševno prisiljen, vse obrniti v to, da se izogne njihovim posledicam; bil je torej vsaj

faktično v nepremagljivi sili in je hudobni naklep v tem slučaju po § 2 lit. g. kaz. zak. izključen. Protivje tega, kar je prisegel, pa po pričevanji čuvaja F. K. tudi ni dokazano, kajti na vsak način je sumno, da čuvaj po dejanji niti pogledal ni, kje da je J. K., čeprav je, dober lovec, znal, da ga je zadel in čeprav je vse dejanje le na to merilo, da bi ga dobil v roke in ga razorožil. Sumno je tudi, da po dejanji ni šel domov, ampak da se je po gozdu potikal; iz tega je venderle sklepati, da na J. K-a ni streljal samo zato, da bi se proti njemu branil, ampak iz jeze, da bi se maščeval. Gledé na to ni dognano, da bi neresnična bila izpoved obtoženčeva, da je čuvaj dvakrat nanj ustrelil; tudi v tem pogledu, je li on puško proč vrgel, kakor je enkrat rekel, ali pa jo je le ležati pustil, ni take razlike, da bi bilo reči, da je jedna ali druga izpoved kriva.

Zaradi te oprostivte vložilo je državno pravdnštvo ničnostno pritožbo, združivši z njo ob jednom tudi vzklic zaradi prenizke kazni. Ničnostna pritožba opirala se je na ničnostne vzroke § 281 št. 5 in 9 lit. b kaz. pr. r., glaseč se v glavnih potezah takole: Sodni dvor smatra, kakor je videti iz njegovih razlogov v početku, izrecno za dokazano, da je obtoženec, kot priča zaslišan, pred sodiščem po krivem pričeval, češ, da je čuvaj dvakrat streljal nanj, dalje da pa on ni nič streljal na čuvaja in da je svojo puško proč zagnal. Sodni dvor pravi v razlogih tudi izrecno, da se nahajajo v teh izpovedih obtoženčevih objektivno vsi znaki hudodelstva goljufigije po § 197 in 199 lit. a kaz. zak. Vzlic temu trdi se koncem dotičnih razlogov, da ni dokazana neresničnost izpovedi obdolženčeve, da je čuvaj dvakrat nanj streljal; dalje pravijo razlogi, da tudi v tem pogledu, je li obdolženec puško proč vrgel ali jo pa le ležati pustil, ni take razlike, da bi bilo reči, da je jedna ali druga izpoved kriva. Sodni dvor označuje torej dotično pričevanje obtoženčevo enkrat kot jasno in dokazano neresnično, drugikrat pa pravi, da neresničnost tega pričevanja ni dokazana. Ker po zakonih logike ni možno, da bi istočasno obstali dve predstavi, ki izključujeta druga drugo, to je gotovo izrek sodnega dvora o tej važni okolnosti »sam sebi nasprotujoč«. Dalje pravijo razlogi, da sodni dvor dejanja obtoženčevega ni mogel za hudodelstvo šteti sosebno zategadelj ne, ker si je bil svest svojih zločinov, torej duševno prisiljen, vse obrniti v to, da se njihovim posledicam izogne; trdi se,

da je bil obtoženec vsaj faktično v nepremagljivi sili in da je torej izključen hudobni naklep. Ker sodni dvor torej svoj izrek opira sosebno na omenjeno okolnost, kaže s tem, da so ga oproščujočega vodili še drugi razlogi, katerih pa ne pové; izrek njegov je torej tudi gledé odločujočih okolnostij nepopoln. A tudi nejasen je ta izrek sodnega dvora, ker govori le o »faktični« nepremagljivi sili, vendar pa obtoženca oproščuje iz pravnega vzroka nepremagljive sile. A tudi tedaj, ako bi se videla kaka sila obtoženčeva v tem, da se je hotel s svojim krivim pričevanjem odtegniti kazni zaradi onih zločinov, zaradi katerih mu je pretil kazenski pregon, ne mogla bi ta sila opravičevati obtoženca; kajti on je sam provzročil nevarnost tega kazenskega preгона in ne more se torej sklicevati na káko táko silo, ki bi bila nastopila brez njegove krivde. Tudi sklicevanje na § 153 kaz. pr. r. ga ne more opravičevati, ker je v sosebno važnih slučajih, kakor je to tukaj, moči pričo vzlic pogojem tega paragrafa k pričevanju prisiliti, kar odloči preiskovalni sodnik. Ker se sodni dvor sklicuje na »nepremagljivo silo« po smislu § 2 lit. g. kaz. zak., uporabil je s tem napačno zakon o vprašanji, so li vmes take okolnosti, ki jemljeo dejanju kaznivost (§ 281, št. 9 lit. b kaz. pr. r.).

Najvišji sodni in kasacijski dvor je z razsodbo z dne 28. novembra 1890, št. 8841 ničnostno pritožbo drž. pravdnštva zavrgel, pač pa ugodil vzklicu glede kazni iz naslednjih

razlogov:

Proti razsodbi, s katero je sodni dvor obtoženca oprostil obtožbe zaradi hudodelstva goljufige, je c. kr. državno pravdnštvo vložilo ničnostno pritožbo in oprlo jo na ničnostne vzroke § 281, št. 5 in § 281, št. 9 lit. b kaz. pr. r.; sklicuje se na prvo imenovani vzrok, češ, da je dotični izrek sodnega dvora o odločujočih okolnostih nejasen in nerazumen ter sam sebi nasprotujoč, na zadnje imenovani vzrok pa, ker bi se bil z izrekom o vprašanji, so li dane okolnosti, zaradi katerih bi preminula kaznivost dejanja ali bi bil pregon izključen, uporabil zakon napačno. Po stanji spisov je res opravičeno očitjanja, da so razlogi razsodbe po § 281, št. 5 kaz. pr. r. nasprotujoči sami sebi ter nejasni. Toda ti nedostatki ne segajo v nikako bistveno odločujočo dejansko okolnost. Ničnostna

pritožba namreč poudarja, da razlogi razsodbe najprvo smatrajo za dokazano krivo izpoved obtoženčevu, kasneje pa se izjavljajo, da ni dokazano protivje tega, kar je bil obtoženec pod prisego povedal. A naglašati je, da je na kasnejšem mestu tu govor le o postranskih okolnostih, katere se tičejo delovanja J. K., da pa, če se primerja razsodba tu in tam, ni dvojbe, da je sodni dvor smatral za krivo okolnost, katero je obtoženec potrdil, da namreč na F. K. ni streljal. Nadaljna navedba ničnostne pritožbe, katera hoče nekaj nejasnega pokazati v besedah izpodbijane razsodbe, rekše v besedah »zlasti« in »vsaj faktično«, nima pomena, se posebno ne, ker se dotični stavki razlogov tičejo pravnega vprašanja, o katerem je kasneje govor, tega namreč, je li sodni dvor po pravici smatral, da je dan — kazen izključujoči vzrok nepremagljive sile (§ 2. lit. g kaz. zak.).

To vprašanje je potrditi in ničnostni vzrok § 281, št. 9 lit. b kaz. pr. r., na kateri se državno pravdnštvo sklicuje, ni utemeljen; če tudi je namreč res, kar pravi ničnostna pritožba, da nepremagljiva sila (§ 2. lit. g kaz. zak.) more v prid biti samo tistemu obtožencu, kateri preteče si nevarnosti ni sam provzročil po kakem kaznivem dejanji, vendar je v le-tem slučaju imeti to-le čislih: če tudi se izpovedi obtoženca J. K. po svoji obliki kažejo kot izpovedi priče, vendar se po pojasnilih, podanih v glavni obravnavi, razodevajo po svojem bistvu le kot zagovor obtoženca, kateri po pravu ni zavezan navesti resnice; tudi je sodnik, kateremu je bilo zaslišati navedenega obtoženca, imel v ovadbi žandarmstva, katera se je v poglavitnem ujemala z dognanim obstojem rečij, dovolj vzroka, da bi J. K-a ne bil zaslišal kot priče, nego kot obtoženca; naposled je J. K., prvokrat zaslišan, obtežujočo ga okolnost naravnost le zamolčal, in tedaj, ko je bil v drugo zaslišan, bila je uže dana izpoved F. K-a, dolžeč ga kaznivega dejanja. Bilo je torej iz teh ozirov zavriniti ničnostno pritožbo kot neutemeljeno. Kasacijski dvor je pa pač smatral vzklic državnega pravdnštva proti izreku gledé kazni utemeljenim, kajti gledé na važno četverno konkurenco, katero je sodni dvor vzel za obtežavo, in gledé na to, da je obtoženec kot lovski tat na slabem glasu ter bil zaradi prestopka § 36 orož. zak. uže kaznovan, ni bilo upravičeno uporabiti §-a 54 kaz. zak. zlasti ker je dana samo olajšava delovitega priznanja. Kasacijski dvor je smatral, da je jednoletna težka in poostrena kazen z ječo krivdi obtoženčevi primerna in po zakonu.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnčkoga društva u Zagrebu priobčil je v svojem zadnjem broji za december 1890 razpravi: Dr. Jos. Šilović: Nuždna obrana. (Svršetak.) — Dr. F. J. Spevec: Voda u pravu. (Svršetak.) — Razprava dr. Šilovića izšla je tudi v posebni knjižici.

Das Mass- und Gewichtswesen und der Aichdienst in Oesterreich. Von Dr. G. R. v. Thaa. Wien, 1890. Manz'sche Buchhandlung. (Taschenausgabe der oesterr. Gesetze. XIII.)

Z dovolitvijo c. kr. trgovskega ministerstva in porabivši uradne vire podal je tu izdajatelj (minist. svetnik v trgov. ministerstvu) zbirko zakonov, ukazov ter normalnih razpisov, ki se tičejo predmeta, označenega v naslovu knjige. V uvodu se poučno pripoveduje, kako se je po raznih državah skrbelo za jednotnost mere in uteži in kakó je bilo glede tega v naši državni polovici do dobe reforme, katera se je zvršila v letih 1871 do 1875. Zbirka je potem razdeljena v 4 dele in sicer obsega I. osnovna določila (str. 1—37), II. merosodni red in dotične zvršitvené predpise, dodatke ter instrukcije (str. 37—227), III. organizacija merosodne službe (str. 227—320), IV. odločbe najviš. sodišča o meri in uteži (str. 320—339). V dodatku (str. 339—350) so zakoni ter ukazi iz dobe pred 1848. l. Kakor vse zbirke zakonov iz Manz'ove založbe, odlikuje se tudi ta po preglednosti, točnosti in zanesljivosti.

Einige kriminalistische Zeitstreitfragen der Gegenwart. Von Dr. A. Zucker. (Separatabdruck a. P. Gerichtssaal XLIV. Bd.) Stuttgart 1890.

Prof. Zucker, profesor na c. kr. češkem vseučilišču v Pragi in državni poslanec, podaje tu pregled nekaterih nasvetov za reformo, ob enem pa jim preiskuje razloge, katere zánje navajajo njih provzročitelji in zgovorniki (Mittelstädt, Liszt, Kraepelin itd.). Pisatelj je za konservativno reformo, za srednjo pot med skrajnostmi. V sedmero poglavjih pretresa odpravo mere kazni in uvedbo posebnih uradov za izvrševanje kazni, kratke kazni v svobodi in njih nadomestila: delo za kazen brez zapiranja, ukor, ukor s poroštvom za mirovanje, domači zapor in takoim pogojno obsodbo. Sosebno živo se poteza za kratke kazni v svobodi proti Lisztu. Nadrobno razkrojivši statistične premise Lisztove in statistiko avstrijskega kazenskega prava, prof. Zucker dokazuje, da se ne večajo res nevarni delikti, nego da jih je poprej čedalje manj videti, a da raste malenkostni prestopki. Zategadelj ne delajo prav protivniki kratkodobnih kaznij v svobodi, kateri jih kažejo kot poglavitno zlo obstoječega kazenskega prava, zahtevajoč, da se odpravijo in nadomesté s poprej navedenimi surrogati. Način kazni da se smotru prilega, nezadostno in napadno se le uporablja v praksi ter zvršuje. Tu bilo bi v prvi vrsti reformovati. Vender prof. Zucker noče tajiti dobrih strani novim, nasvetovanim kaznim, delu za kazen, ukoru itd., meni pa, da bi ž njimi ne bilo moči shajati brez kratkodobnih kaznij v svobodi. Kot seobno ustrojene načine kazn o

vanja in kot sredstva za kazensko-pravno individualiziranje bilo bi uvesti denarno kazen, delo za kazen brez pripora, ukor, poroštvo za mirovanje, domači zapor, pa široko in živahno razpravlja se v zadnjem delu knjige ustanovilo takozv. pogojne obsodbe, katero pozna tudi zadnji načrt avstr. kaz. zakona in o katerem je pisatelj uže izdal posebno, česki pisano knjižico. Novo delo njegovo pa bode sploh ohranilo svoj pomen pri sedanjem preobratu idej v kazenskem pravu.

Deželni zakonik za vojvodino Kranjsko. Leto 1890. (Konec.) XII. kos. Izdan in razposlan dne 11. decembra 1890. l. 21. Zakon iz dne 5. oktobra 1890. l., veljaven za vojvodino Kranjsko, o uredbi osebnih in službenih razmer k oboroženi moči spadajočih učiteljskih oseb na kakšni javni ljudski šoli z ozirom na njih dolžnost do aktivnega vojaškega ali črnovojniškega službovanja. 22. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 23. avgusta 1890. l., št. 14120, o popravi imenovanja okrajnega sodišča Loka na Kranjskem. — Kos XIII. Izdan in razposlan dne 13. decembra 1890. l. 23. Zakon z dne 29. novembra 1890. l., s katerim se nekatera določila deželnih zakonov z dne 29. aprila 1873. l., dež. zak. št. 22, in z dne 9. marca 1879. l., dež. zak. št. 13, prenamejajo, oziroma dopolnjujejo. — Kos XIV. Izdan in razposlan dne 31. decembra 1890. l. 24. Razglas kranjskega deželnega odbora z dne 22. decembra 1890. l., št. 10464, ob uvrstitvi v cestnem okraji Kamnik ležeče, iz Mengiša od deželne ceste Trzin-Kamnik do okrajne ceste Jarše-Duplica držeče občinske ceste med okrajne ceste. 25. Razglasilo c. kr. deželne vlade na Kranjskem z dne 22. decembra 1890. l., št. 14948, s katerim se določuje vojaška prehodnina na Kranjskem za leto 1891. 26. Razglasilo c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 26. decembra 1890. l., št. 14888, s katerim se ustanavlja priprežnina na Kranjskem za dobo od 1. januvarija do 31. decembra 1891. l.

Deželni zakonik za vojvodino Štajersko, leto 1890. (Dalje.) Kos XIV. Izdan in razposlan dne 21. julija 1890. 29. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 8. julija 1890, o Najvišem potrdilu sklepov deželnega zbora dne 26. novembra 1889, o prodaji v teh sklepih imenovanih k deželnemu glavnemu imetku spadajočih posestev, o priliki prezidavanja Joaneja in zidanja novega muzeja in o porabi iz te prodaje skupljenega denarja. — Kos XV. Izdan in razposlan dne 23. avgusta 1890. 30. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 14. junija 1890, o uredbi zdravništva v zdravišči Ausseejskem. — Kos XVI. Izdan in razposlan dne 29. septembra 1890. 31. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 19. julija 1890, o opustitvi odgonske postaje Landl. 32. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 1. septembra 1890, o Najvišem potrdilu sklepa štajerskega deželnega zbora z dne 19. novembra 1889, o ločitvi katastralne občine „trg Konjice“ iz okoliša krajne občine Konjiške in ustanovitvi te kot samostojna krajna občina. 33. Razglas c. kr. namestnika na Štajerskem z dne 21. septembra 1890, o Najvišem potrdilu sklepa deželnega zbora o uvrstitvi ceste z Gusswerka do Presenyklause med okrajne ceste I. vrste.

(Konec prihod.)

Državni zakonik v slovenski izdaji. (Dalje.) Kos XL. Izdan in razposlan dne 31. julija 1890. 148. Razglas ministerstva za deželno bran in ministerstva za finance z dne 23. junija 1890. l., s katerim se daje na znanje, da se občina Břevnov na Češkem dodatno uvrščuje v 4. razred vojaško-najmovinske tarife (drž. zak. št. 168, iz leta 1885.). 149. Ukaz ministerstev za pravosodje in za finance z dne 7. julija 1890. l., s katerim se razglašajo novi predpisi o pogojih, kedaj je opustiti izméro po mérskem uradniku pri zglašanih zemljiških delitvah (§ 23. v zakonu o razpreglednosti zemljarinskega katastra z dne 23. majnika 1883. l., dr. zak. št. 83.). 150. Ukaz ministrov za pravosodje in za finance z dne 14. julija 1890. l. o povračilu stroškov za izvršitev zapornih kazni, katerim zapadejo pripadninski prestopniki iz civilnega stanu. 151. Razpis finančnega ministerstva z dne 23. julija 1890. l. o dolžnosti podjetnikov prostih skladov za cukor in žganje, da plačilne in upne bolete izročajo finančnim organom. 152. Razpis finančnega ministerstva z dne 27. julija 1890. l., o nekem pojasnilu, oziroma dopolnilu posameznih določil v pravilniku na žganje, namenjeno za davščine prosto uporabo. 153. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 31. julija 1890. l. o izpremeni nekateri določil v abecednem blagovnem spisku k colni tarifi od leta 1882 in pa v dodatku k njemu. 154. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 31. julija 1890. l. o dopolnitvi določil opomnje 11. pri iskalniki „tkano in na stanu pleteno blago“ v abecednem blagovnem spisku k colni tarifi. 155. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 31. julija 1890. l., s katerim se pojasnujejo, oziroma izpreminjajo nekatera določila v navodilu o colnem postopanju z mašinami in aparati. — Kos XLI. Izdan in razposlan dne 2. avgusta 1890. 156. Ukaz finančnega ministerstva v porazumu z ministerstvom za notranje stvari z dne 23. julija 1890. l. o uniformovanji uradnikov pri c. kr. državnih solinah. — Kos XLII. Izdan in razposlan dne 7. avgusta 1890. 157. Ukaz trgovinskega ministerstva porazumno z ministerstvom za notranje stvari z dne 28. julija 1890. l., s katerim se dopolnjuje ministerstveni ukaz z dne 20. julija 1885. l. (drž. zak. št. 116.), da naj se obrat informacijskih pisarnic, katere dajejo dopovedi o kreditnih razmérah kake firme, uvrsti med dopuščene obrte. 158. Razglas ministerstev za finance in za trgovino z dne 1. avgusta 1890. l., kakó dokazovati izvír bolgarskega in turškega žita, katero črez Srbijo prihaja v avstrijsko-ogerski colni okoliš. — Kos XLIII. Izdan in razposlan dne 12. avgusta 1890. 159. Ukaz trgovinskega ministerstva z dne 2. avgusta 1890. l. o izpremeni člena 10. v ministerstvenem ukazu z dne 1. septembra 1883. l. (drž. zak. št. 143), s katerim se izdajajo varstveni predpisi za pomorske ladije, ki vozijo ljudi. 160. Ukaz ministrov za trgovino in notranje stvari z dne 3. avgusta 1890. l., s katerim se tudi brez pridobitve posebnega obrtnega dopustila razglašajo za pripustno trgovina s posameznimi tiskovnimi izdelki, ki so namenjeni samo obrtnim in prometnim ali pa potrebam domačega in družabnega življenja. — Kos XLIV. Izdan in razposlan dne 20. avgusta 1890. 161. Ukaz trgovinskega ministerstva z dne 20. avgusta 1890. l. o dopolnitvi in izpremeni nekaterih določil v obratnem pravilniku, uvedenem z ukazom z dne 10. junija 1874. l.

(drž. zak. št. 75.) za železnice po kraljevinah in deželah, zastopanih v državnem zboru, oziroma določil v dodatkih, izdanih k njemu z ukazom z dne 20. aprila 1889. l. (drž. zak. št. 51.) in pa z ukazom z dne 1. novembra 1889. l. (Drž. zak. št. 173.) — Kos XLV. Izdan in razposlan dne 25. avgusta 1890. 162. Ukaz ministerstva za notranje stvari z dne 9. avgusta 1890. l., kako popisovati ljudstvo v letu 1891. — Kos XLVI. Izdan in razposlan dne 30. avgusta 1890. l. 163. Dopustilnica z dne 22. julija 1890. l. za lokalno železnico iz Fūstenfelda v Hartberg s krilom v Neudau 164. Ukaz ministerstev za notranje stvari trgovino in finance z dne 21. avgusta 1890. l., glede prepovedi o uvozu in prevozu cunj, stare obleke, starih vrvi, rabljenega perila in rabljene posteljnine iz vse Azije. 165. Razglas finančnega ministerstva z dne 22. avgusta 1890., da se je kraljevo-ogerska velika colnija II. razreda v Pančevu pooblastila, cola prosto postopati s predposlanimi in zaposlanimi popotnimi stvarmi. 166. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 23. avgusta 1890. l. o popravi nazivala okrajnemu sodišču v Loki na Kranjskem. 167. Ukaz ministerstev za notranje stvari, trgovino in finance z dne 23. avgusta 1890. l. o prepovedi, uvažati in prevažati cunje in cape, staro obleko, stare vrvi, rabljeno perilo in rabljeno posteljino iz Egipta. 168. Razpis finančnega ministertva z dne 25. avgusta 1890. l. o neki dopolnitvi določil o izvozu žganja, katerega se drži potrošnina. 169. Ukaz trgovinskega ministerstva v porazumu z ministersvom za notranje stvari z dne 30. avgusta 1890. l. v tem, kako se je občinstvu ravnati pri železničnih vlačnih zavorah (šrangah) sè zvonilom in pa pri tistih prehodin čez lokalne železnice, kjer je postavljena svarilnica „Pazite na vlak“. — Kos XLVII. Izdan in razposlan dne 9. septembra 1890. 170. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 29. avgusta 1890. l., da se občina Labacz okolišu okrajnega sodišča v Brodih v Galiciji. 171. Ukaz trgovskega ministerstva z dne 1. septembra 1890. l. o uvedbi uniforemske bluže za tiste uradnike poštne in telegrafskega zavoda, kateri se uporabljajo v prometni službi. 172. Cesarski ukaz z dne 6. septembra 1890. l. o založbi stroškov, potrebnih vsled poslednjih povodenj na Češkem, Dolenjem Avstrijskem, Gorenjem Avstrijskem, Sleškem in Predarelskem. — Kos XLVIII. 173. Cesarski patent z dne 15. septembra 1890. l., da se sklicujejo deželni zbori: češki, dalmatinski, gališki in vladimerski s krakovskim, avstrijski pod Anižo in nad Anižo, salcburški, štajerski, koroški, kranjski, bukovinski, moravski, sleški, tirolski, predarelski, isterski, goriški in gradiščanske, potem deželni zbor tržaški z okolico. — Kos XLIX. Izdan in razposlan dne 19. septembra 1890. 174. Dopustilnica z dne 21. junija 1890. l. za lokomotivni železnici *a*) od Hořan (Pořičan) v Mochov; *b*) od Brandysa na Labi v Neratovice. 175. Razglas trgovinskega ministerstva z dne 18. julija 1890 l., da je lokalno železnico z Brandysa na Labi čez Čelakovice v Mochov, katera je predmet najviše dopustilnice z dne 7. novembra 1881. l. drž. zak. št. 134), pridobila privilegovana avstrijsko-ogerska državno-železnična družba. 176. Razglas trgovinskega minsterstva z dne 18. julija 1890. l., o prenosu Najviše dopustila z lokalno železnico od Nusel v Modřane na avstrijsko lokalno-železnično družbo. 177. Razglas trgovinskega ministerstva z dne

18. julija 1890. l., o prenosu Najvišega dopustila z dne 28. avgusta 1880. l. (drž. zak. št. 128) za lokalno železnico Smidary—Veselí vysoké na delniško družbo priv. trgovinskih železnic čeških. 178. Ukaz ministerstev za finance in za trgovino z dne 3. septembra 1890. l., o dopolnitvi iskarnice „Federn“ (zmeti) uradnega abecednega blagovnega spiska k obči colni tarifi za avstrijsko-ogersko colno okolijo. — Kos L. Izdan in razposlan dne 23. septembra 1890. 179. Ukaz finančnega ministerstva z dne 15. septembra 1890. l., da se je postavil stroj za računске kolke v Salcburgu. 180. Razpis finančnega ministerstva z dne 19. septembra 1890. l., s katerim se povišuje obča prodajna cena kuhani soli pri c. kr. solinski upravi v Hallein-u. — Kos LI. Izdan in razposlan dne 30. septembra 1890. 181. Ukaz ministerstev za finance in za trgovino z dne 11. septembra 1890. leta o dopolnitvi določil abecednega blagovnega spiska k colni tarifi glede colnega postopka z vzorčnimi knjigami. 182. Ukaz ministerstev notranjih stvari, pravosodja, trgovine in poljedelstva z dne 27. septembra 1890. l., s katerim se izdajejo živinozdravstveno-policijski ukrepi vsled dovolitve, uvažati kralne svinje avstrijsko-ogerskega izvira v razna tržišča in kralnice po nemškem cesarstvu. — Kos LII. Izdan in razposlan dne 16. oktobra 1890. 183. Ukaz ministerstev za finance in za trgovino z dne 26. septembra 1890. l. o colnem postopaji sè starimi, odrabljenimi skobnicami za dežnike, narejevim iz ribje kosti. 184. Razglas trgovinskega ministerstva z dne 3. oktobra 1890. l. o Najviši dodelitvi dopustila za krilo od obstoječe lokalne železnice k hodoninski tobačni tvornici do deželne meje v méri proti Holiču. 185. Ukaz finančnega ministerstva z dne 4. oktobra 1890. l., o uvedbi uniforemske bluze za uradnike finančne uprave. 186. Ukaz ministerstev za finance in trgovino z dne 5. oktobra 1890. l., kakó colno postopati s shrankami in obalkami blagá, katero je zacolovati samo po kosmati teži, ako se to blagó preklada (prepakuje) v avstrijsko-ogerskem colnem okoliši. 187. Razglas finančnega ministerstva z dne 5. oktobra 1890. l., da se mala colníja v Aquaboni pooblašča, cola prosto postopati s predposlanimi in zaposlanimi popotnimi rečmi. — Kos LIII. Izdan in razposlan dne 23. oktobra 1890. 188. Dopustilnica z dne 21. septembra 1890. l., za lokalno železnico iz Štire, oziroma iz Pergern v kopel Hall. 189. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 8. oktobra 1890. l. o izpolnjevanji vzajemnosti gledé vročevanja tožeb, katere se pri kakem kraljevo-saksonskem sodišči vlagajo proti avstrijskim državljanom ali proti inozemcem, ki so v tukajšnjih deželah. 190. Ukaz finančnega ministerstva z dne 15. oktobra 1890. l. v izvršitev zakona z dne 1. junija 1890. l. (drž. zak. št. 97.) o izpremeni domarinskega zakona z dne 9. februvarja 1882. l. (drž. zak. št. 17.). — Kos LIV. Izdan in razposlan dne 31. oktobra 1890. 191. Razglas finančnega ministerstva z dne 19. oktobra 1890. l. o ustanovitvi popolne podružnice c. kr. velike colnije praške na kolodvoru avstrijsko-ogerske državno-železnične družbe v Pragi. 192. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 22. oktobra 1890. l. o ustanovitvi drugega za mesto delegovanega okrajnega sodišča za okraj

Leopoldstadt na Dunaji. — Kos LV. Izdan in razposlan dne 5. novembra 1890. 193 Ukaz ministerstev za notranje stvari, pravosodje, trgovino in poljedelstvo z dne 30. oktobra 1890. l. o izpremeni določila o dohajanju kralnih prašičev iz Galicije v železnično postajo St. Marks, podanega v § 2. ministerskega ukaza z dné 1. julija 1890. l. 194. Ukaz pravosodnega ministerstva z dne 30. oktobra 1890. l. o nazivalu okrajnega sodišča v Kapli na Koroškem. (Dalje prih.)

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. januarija 1890.

— (Iz kronike društva „Pravnika“.) Društveni odbor imel je dne 13. t. m. sejo, v kateri je določil nagrado sotrudnikom „Slov. Pr.“ za prošlo leto ter postavil dnevni red redni glavni skupščini društva, ki bode dne 31. t. m. in glede katere je želeti, da bi bila mnogobrojna. Posvetoval se je tudi o stališči društva glede na vprašanje o slovenski pravni akademiji v Ljubljani ter sklenil predložiti glavni skupščini nasvet v tem pogledu.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: Pristav okrož. sod. v Gorici A. pl. Lindemann okr. sodnikom v Cerknem; pravni praktikant Fr. Milčinski avskultantom na Kranjskem, pravni praktikant dr. T. Redl avskultantom na Koroškem; kancelist J. Blaž konc. pristavom. — Pre-meščeni so: okr. sodnik J. Milovčič iz Cerknega v Tolmin; notarji: Iv. Plantan iz Radovljice v Ljubljano, Alf. Rudesch iz Il. Bistrice v Radovljico, I. Rahné iz Senožeč v Il. Bistrico. — Nova odvetnika sta dr. Gregorin v Sežani in dr. I. Klasinc v Gradci. — Odrekel se je odvetništvu dr. J. Suppan v Ljubljani, uradu avskultant za Koroško dr. G. Delpin.

— (V deželno komisijo) za agrarske operacije na Kranjskem v letih 1891, 1892 in 1893 so imenovani dež. sodišča svetniki v Ljubljani K. Pleško, J. Martinak, J. Vencajz kot člani, dež. sod. svétnika v Ljubljani Fr. Tomšič in G. Schneditz kot namestnika.

— (K slov. pravni terminologiji.) Izpiske zanjo sta od zadnjič doposlala gg.: Jos. Kušar, odv. kandidat v Kranji iz dež. zak. kranj. 1871, in M. Pirc, odv. kandidat v Ljubljani, iz dež. zak. kranj. 1872.

Vabilo.

Po smislu društvenih pravil §§ 7 do 10 sklicuje odbor društva „Pravnika“

redno glavno skupščino

za letošnje leto na dan **31. januarija t. l.** zvečer ob 7. uri v tukajšnjem hotelu „pri Slonu“ (I. nadstr.)

Dnevni red:

- 1.) Nagovor načelnikov.
- 2.) Poročilo odborovo o slovenski pravni akademiji glede na sklep zadnjega društvenega shoda.
- 3.) Letno poročilo oborovo:
  - a) tajnikovo;
  - b) knjižničarjevo;
  - c) blagajnikovo;
  - d) odseka za društveni list.
- 4.) Poročilo preglednikov računov.
- 5.) Volitev
  - a) društvenega načelnika,
  - b) odbornikov,
  - c) preglednikov računov za bodoče leto.
- 6.) Posamezni nasveti.

V Ljubljani, dne 17. januarija 1891.

K obilni udeležbi vabita uljudno

za odbor:

D r. Fr. apež,
načelnik.

Dr. D. Majaron,
tajnik.

„Slovenski Pravniki“ izhajajo 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva „Pravnika“ brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

Uredništvo je v Ljubljani, številka 8 na Bregu; upravnništvo pa na Križevniškem trgu številka 7.

Vabilo.

„Slovenski Pravniki“ pričinja s to številko svoje sedmo, odnosno, kot list društva „Pravnika“, svoje tretje leto. Zavest, da ga je pravnikom slovenskim potreba, gladi mu pot v novo leto. Zavest, da ga obdaje stanoviten krog zvestih mu prijateljev, napolnjuje ga s trajno močjo. Služiti hoče tudi tekoče sedmo leto pravnim znanostim v domači besedi, vzgojevati hoče domačo besedo za pravne znanosti. Skrbel bode, da se v njegovih predalih zbirajo pravniške zanimivosti iz najbližjega nam, domačega področja, a zamudil tudi ne bo opozarjati po močeh na pojave naše stroke v drugih narodih. Posebe pa bode zanimal za naloge našega društva, budeč na složno delo za napredovanje narodovo v pravu.

„Slovenski Pravniki“ izhajal bode tudi tekoče leto dne 15. vsakega meseca najmanj na dveh tiskanih polah. Člani društva „Pravnika“ dobivajo ga brezplačno, za druge pa stoji 4 gld. na leto, 2 gld. na pol leta. — Sestavki, tiskani v listu, bodo se tudi tekoče leto nagrajevali, in sicer izvirni po 20 gld., prevodi ter naznanila iz prakse pa po 10 gld. za jedno tiskano polo; nagrada izplača se poluletno vsakomur, kedor se je izrecno ne odpove.

Vse prečastite tovariše vabimo preuljudno, da naš list še nadalje podpirajo z znanstvenimi spisi in drugimi doneski. Želeti bi bilo, da bi listova vsebina bila vedno povse izvirna in raznovrstna, a da se izpolni to, izvoli naj se naše glasilo smatrati za budilo v literarno delovanje vsakomur izmed nas.

Prosimo pa tudi, da prečastiti tovariši izvolijo skrbeti za gmotno stran naših smotrov; nabirajo naj pri vsaki priliki našemu društvu novih članov in delajo zlasti v le-tém letu na to, da se razširi krog naročnikov na naš list.

Društvenina in naročnina pošilja se društvu blagajniku notarju **Ivanu Gogoli**; a rokopisi društvu tajniku in uredniku dru. **Danilu Majaronu**.

Odbor društva „Pravnika“ v Ljubljani.

